

Bijlage 1a

Conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie van de pilot Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT)

Bij: Raadsvoorstel "Kennis nemen van verlenging pilot HHT en vaststellen nieuwe Wmo-verordening"

Voor: Raadsvergadering d.d. 13 december 2016

Conclusie en aanbevelingen uit de evaluatie van de pilot HHT

Uitgevoerd door gemeente Rheden d.d. 31 augustus 2016

1. Bijdrage HHT aan de realisatie van de beleidsuitgangspunten van de gemeente

In het projectplan HHT zijn vier beleidsuitgangspunten geformuleerd:

- Vergroten van de zelfredzaamheid en de samenredzaamheid van de Rhedense burger(s)
- Maatwerk leveren binnen een integrale aanpak
- De mogelijkheid creëren voor inwoners om zelf regie te voeren over de zorg en ondersteuning
- Een meer open markt creëren met mogelijkheden voor nieuwe innovatieve aanbieders.

Door huishoudelijke hulp aan te bieden als algemene voorziening, wordt een groter beroep gedaan op de zelfredzaamheid. In het klanttevredenheidsonderzoek HHT geeft 33% van de respondenten aan het goed te vinden de zorg zelf te kunnen regelen met behulp van vouchers. Een meerderheid (40%) geeft aan het moeilijk te vinden zelf de zorg te moeten regelen.

De consulenten van de sociale gebiedsteams geven aan dat de HHT hen meer mogelijkheden biedt om met de cliënt in gesprek te gaan over zijn/haar eigen mogelijkheden, over de ondersteuning die het persoonlijk netwerk van de cliënt kan bieden. Als mogelijk nadeel zien ze dat bij het apart verstrekken van algemene voorzieningen, "het overzicht van de totale cliëntsituatie verloren gaat".

De overeenkomst HHT staat open voor nieuwe aanbieders. Alle (vijf) aanbieders die HH1 aanbieden, hebben ook meegedaan met de Pilot HHT. In 2016 is daar een nieuwe aanbieder bijgekomen. Het aandeel van de nieuwe aanbieder is tot nu toe heel klein. Het marktaandeel van de aanbieders verschilt naar doelgroepen. Innoforte heeft bijvoorbeeld relatief veel cliënten met wat hogere inkomens. Bij Vreedenhoff en STMG zijn cliënten met een laag inkomen oververtegenwoordigd. Het product HHT is breder omschreven dan het product HH1. Ook taken met betrekking tot maaltijdondersteuning en praktische ondersteunende werkzaamheden in en om het huis kunnen onder de HHT vallen. De consulenten zien dat al een belangrijk pluspunt.

2 Bereik van nieuwe doelgroepen

N.a.v. de eerste evaluatie hebben gemeente en zorgleveranciers afgesproken om de communicatie en voorlichting over de HHT te verbeteren en daarbij vooral huisartsen, verpleegkundigen, maatschappelijk werk en vrijwillige thuiszorg te betrekken. Dat heeft in 2016 nog niet geresulteerd in een hoger instroom. Maar door in een tijdig stadium HHT aan te bieden aan mantelzorgers en gezinnen die overbelast dreigen te worden, kan in veel gevallen worden voorkómen dat in een later stadium duurdere (respijt)zorg noodzakelijk is.

Aanbevelingen:

- Continuering van de inzet van HHT voor nieuwe doelgroepen.
- Een communicatieplan opstellen om de (nieuwe) doelgroepen - overbelaste mantelzorgers en overbelaste (één)ouder gezinnen - beter te bereiken.

3. De werkgelegenheidsdoelstelling van de HHT

Een belangrijke voorwaarde van VWS was dat de HHT-middelen niet mocht worden ingezet voor bestaande maatwerkvoorzieningen voor huishoudelijke hulp, omdat dan de werkgelegenheidsdoelstelling niet zou worden gerealiseerd. In het bestedingsplan voor de (landelijke) HHT-middelen is daarom ingezet op nieuwe doelgroepen (overbelaste gezinnen, mantelzorgers en transferzorg) en op nieuwe aanvragen voor huishoudelijke hulp. In het plan werd het aandeel nieuwe doelgroepen geraamd op ruim 40%. Echter, in 2015 en 2016 maken nieuwe doelgroepen slechts 9% uit van de nieuwe instroom. Het grootste deel van de instroom betreft inwoners die anders in aanmerking zouden komen voor HH1. Het rijk heeft met VNG en sociale partners afgesproken dat de regeling HHT, ondanks de tegenvallende werkgelegenheidsbijdrage, vanaf 2017 structureel wordt gemaakt en wordt toegevoegd aan de integratie-uitkering Wmo. Landelijk is daarmee een bedrag gemoeid van € 40 miljoen in 2017, oplopend naar structureel € 100 miljoen in 2021.

Aanbeveling:

- De structurele (landelijke) middelen HHT aanwenden om extra instroom van nieuwe doelgroepen (overbelaste gezinnen en met overbelasting bedreigde mantelzorgers) te bekostigen.

4. Financiële toegankelijkheid

In de Pilot HHT wordt de financiële toegankelijkheid geborgd door een systeem van (drie) standaard vouchers en het verlenen van een financiële bijdrage wanneer zich bijzondere individuele situaties voordoen waarbij de (resterende) eigen bijdrage HHT een belemmering vormt.

Het grote beroep op de algemene voorziening (900 in plaats van 500 bij ongewijzigd beleid in 2017) en het geringe aantal bezwaren (in totaal zijn er zeven bezwaren ingediend, die op één na voor zitting zijn ingetrokken) vormen een indicatie dat de financiële toegankelijkheid voldoende is geborgd.

Naast deze brede tevredenheid zijn in de evaluatie wel verbeterpunten geconstateerd met betrekking tot de communicatie, de informatievoorziening - met name naar nieuwe doelgroepen -- en de administratieve afhandeling van de vouchers.

Voor veel mantelzorgers en overbelaste gezinnen vormt de bijdrage die resteert na verrekening van de kortingen (vouchers) een belemmering. 70% Van de mantelzorgers heeft namelijk een inkomen hoger dan 150% van de bijstandsnorm en komt daardoor alleen in aanmerking voor de algemene voucher van € 10. De resterende bijdrage voor één uur HHT bedraagt dan € 11,85 per uur. Een mogelijkheid om hieraan tegemoet te komen, is om voor de berekening van de hoogte van de voucher niet uit te gaan van het inkomen van de mantelzorgbiedende, maar van dat van de mantelzorgontvangende.

Aanbevelingen:

- Voor 2017 het huidige systeem van kortingen (vouchers) en financiële tegemoetkomingen, met dezelfde hoogte van kortingen continueren.
- Bij mantelzorgondersteuning de hoogte van het inkomen van de mantelzorgontvangende als uitgangspunt nemen om de hoogte van de korting vast te stellen.
- De mogelijkheden tot een eenvoudiger manier van betalen en kortingen (vouchers) verlenen dienen te worden onderzocht.
- Er wordt onderzoek gedaan naar de systematiek van eigen bijdragen en tegemoetkomingregelingen Wmo. Voor de systematiek van de eigen bijdrage is de inzet erop gericht om voor het eind van 2016 onderzocht te hebben of aanpassingen nodig en gewenst zijn. Met betrekking tot de bredere verkenning van de tegemoetkomingregelingen is het de bedoeling, dat dit in de eerste helft van 2017 gereed is. Mede op grond hiervan en in samenhang met het gemeentelijk armoedebeleid, het systeem van vouchers en van financiële tegemoetkomingen, gaat Rheden de financiële toegankelijkheid van haar voorzieningen opnieuw beoordelen en op basis daarvan concrete voorstellen formuleren voor de Gemeentebegroting 2018.

5. Toekomst HHT

De juridische en budgettaire consequenties van de gerechtelijke uitspraken over de huishoudelijke hulp (CRvB 18 mei) zijn nog niet duidelijk. Het onderscheid tussen een algemene en een maatwerkvoorziening in de betekenis van de Wmo 2015, lijkt door deze uitspraken te vervagen.

In het klanttevredenheidsonderzoek geeft een meerderheid van de cliënten aan het moeilijk te vinden de hulp zelf te moeten regelen. Dit vraagt om een nadere beoordeling van de mogelijkheden en behoeften van cliënten om zelf de regie te voeren, zoals wordt verwacht in de algemene voorziening HHT. Tegelijkertijd zijn de gebruikers tevreden over het product en de continuïteit die is geboden met de HHT.

Naast deze brede tevredenheid zijn in de evaluatie wel verbeterpunten geconstateerd met betrekking tot de communicatie, de informatievoorziening - met name naar nieuwe doelgroepen - en de administratieve afhandeling van de vouchers.

Aanbeveling:

- In 2017 komen tot een nieuwe beoordeling met betrekking tot de toekomst van de HHT als algemene voorziening voor huishoudelijke hulp op grond van een evaluatie van de uitvoering in 2016 en 2017. Dit in samenhang met de ontwikkeling van de jurisprudentie over de (algemene voorzieningen in de) Wmo, de verkenning met betrekking tot de financiële toegankelijkheid van onze Wmo voorzieningen, het nieuwe meerjarenbeleidskader sociaal domein en de ontwikkeling van het landelijke budgettaire voor huishoudelijke hulp in de Wmo.